

Република Македонија

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ПРЕТСТАВНИЦИ:

**Михајло Маневски, министер за правда
Ибрахим Ибрахими, заменик министер
за правда**

ПОВЕРЕНИЦИ:

**Билјана Бришкоска-Бошковски,
државен секретар**

ПРЕДЛОГ ЗАКОН ЗА АКАДЕМИЈА ЗА СУДИИ И ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ

Скопје, февруари 2010

Вовед

I. ОЦЕНА НА СОСТОЈБИТЕ ВО ОБЛАСТА ШТО ТРЕБА ДА СЕ УРЕДИ СО ЗАКОНОТ И ПРИЧИНИТЕ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Законот за Академијата за обука на судии и јавни обвинители („Службен весник” на Република Македонија бр.13/06) е донесен во јануари 2006 година.

Донесувањето на законот подразбираше остварување на две глобални цели: првата - јакнење на независноста и самостојноста на судството и обвинителството особено преку воведување на почетната (иницијалната) обука за кандидатите за судии и јавни обвинители, како и обезбедување и дефинирање на професионалните и морално – етичките квалитети на кандидатите за судии и јавни обвинители, и втората – зголемување на професионалното, стручното и квалитетното извршување на судиската и обвинителската функција, како преку почетната обука така и преку постојаното стручно усовршување на судиите и обвинителите во текот на вршењето на функциите.

Донесувањето на нов закон за Академија за судии и јавни обвинители е резултат на континуираното следење на напредокот при спроведувањето на стратегијата за реформата на правосудството, како клучен приоритет во Пристапното партнерство кон Европската Унија, нагласената потреба од понатамошно унапредување и зајакнување на капацитетите на Академијата во извештаите на Европската комисија за следење на прогресот на Република Македонија, како и од потребата за термилошко и содржинско усогласување со законите од областа на правосудството и тоа Законот за судски совет на Република Македонија („Службен весник” на Република Македонија бр.60/06), Законот за судови („Службен весник” на Република Македонија бр.58/06 и 35/08) Законот за јавното обвинителство („Службен весник” на Република Македонија бр.150/07 и 111/08) Законот за Советот на јавните обвинители на Република Македонија („Службен весник” на Република Македонија бр.150/07) донесени по влегувањето во сила на Законот за Академијата за обука на судии и јавни обвинители („Службен весник” на Република Македонија бр.13/06).

Досегашната примена на законот за Академијата за обука на судии и јавни обвинители („Службен весник” на Република Македонија бр.13/06) ја наметна потреба и од унапредување на одредени решенија во законот како резултат на напредокот во комуникациската технологија во правосудството, европските и светските стандарди за обука. Со предложените измени се очекува зголемување на квалитетот и ефикасноста на новиот систем за избор на судии и јавни обвинители заснован на резултатите и постигнатиот успех во рамките на почетната обука, како вовед во мерит системот и системот на кариера во професионалниот развој на судиите и јавните обвинители.

Во предложениот закон, инкорпорирани се современи и напредни решенија како резултат на следењето на развојот на другите институции за обука од овој вид (Франција, Шпанија, Романија, Португалија и др.) и тоа: јасно дефинирање на условите за прием на слушателите во почетната обука, приемниот испит за почетна обука со кои се очекува пријавување и избор на најдобрите кадри во правосудството; зголемување на траењето на почетната обука; правото на најдобро рангираните слушатели по завршување на првата фаза – теоретска настава на почетната обука, да се определат за вршењето на функцијата судија или обвинител, со што се создаваат услови за понатамошна специјализација при вршењето на професијата судија или јавен обвинител; унапредување на системот за следење на прогресот и оценување на слушателите во почетната обука; развојот на континуирана обука.

При изготвувањето на предложениот закон, земени се во предвид и предлозите за измени на Законот за Академија од март 2008, на лидерскиот проект за основање и развој на Академијата - Проектот КАРДС на Европската унија (Техничка помош за создавање на институција за обука во правосудството, Фаза 2) и извршено е усогласување и модернизирање на терминологијата со постојните меѓународни документи за обука.

Република Македонија континуирано ги следи препораките и насоките за креирање на обука по европски стандарди, содржани во усвоените документи, заклучоци и препораки на меѓународните форуми и конференции на главните мрежи и носители на меѓународната обука Мислењето 4 (2003) на Консултативниот совет на Европските судии на Совет на Европа (КЕС) за обуката на судиите, Извештајот на Лисабонската мрежа при Советот на Европа за активностите на институциите за обука за конкретна примена на Мислењето 4 на КЕС (2003), кое се однесува за обука на судиите на национално и меѓународно ниво од 2007 година, Мислењето 9 на КЕС (2006) за улогата на националните судии во обезбедување на ефективна примена на меѓународното и правото на Европската унија, Хашката програма на Европскиот Совет од 2003 година, Акцискиот план на Европската Комисија и Советот на ЕУ за примена на Хашката програма од 2005, Комуникето на Европската унија за судиска обука од 29.06.2006, препораките и заклучоците од годишните седници и форуми на Европската мрежа за обука во правосудството на Европската унија (EJTN) и останатите документи на Европската унија кои ја развиваат стратегијата за идната обука на судиите на европско ниво.

II. ЦЕЛИ, НАЧЕЛА И ОСНОВНИ РЕШЕНИЈА

Целта заради која се предлага донесувањето на законот за Академија за судии и јавни обвинител е првенствено постигнатиот напредок при спроведувањето на стратегијата за реформите во правосудството, што неминовно ја наметнува потребата од усогласување на терминологијата и содржината на законите од областа на правосудството, јакнењето на независноста и самостојноста на судството и обвинителството преку зголемувањето на квалитетот и ефикасноста на системот за избор на судии и јавни обвинители заснован на резултатите и постигнатиот успех во рамките на почетната обука, како вовед во мерит системот и системот на кариера во професионалниот развој на судиите и јавните обвинители и континуираното стручно усовршување на судиите и обвинителите во текот на вршењето на функциите.

Со предложениот закон се основа и се уредува работењето на Академијата за судии и јавни обвинители како образовна и научно истражувачка јавна установа за прием и стручно усовршување на кандидатите за судии и јавни обвинители, со цел обезбедување на професионално, независно, непристрасно и ефикасно извршување на судиската и јавно обвинителската функција, како и стручно и ефикасно извршување на работите на стручните служби во судството и јавното обвинителство, се уредува континуирана обука и унапредување на стручноста на судиите и јавните обвинители, континуирана обука на стручните служби во судството и јавното обвинителство, обуката на субјектите кои учествуваат во спроведување на законите од областа на правосудството, вршење на научно истражувачка и аналитичка дејност од областа на правосудната теорија и практика, органите на управувањето и финансирањето на Академијата.

Постапката за организација и полагање на приемниот испит уредена со законот чие донесување се предлага се заснова врз начелото на јавност на правилата, методите и начинот на спроведувањето, оценувањето и објавувањето на резултатите, како и работењето на Комисијата за прием во почетна обука, засновани на објективни и јавно објавени критериуми, кои обезбедуваат независност, објективност, како и слободен пристап до програмата за приемниот испит.

III. ОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОД ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН ВРЗ БУЏЕТОТ И ДРУГИТЕ ЈАВНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА.

Донесувањето на Законот ќе предизвика фискални импликации врз Буџетот на Република Македонија, како во однос на зголемувањето на времетраењето на двете фази на почетната обука, така и во однос на потребата буџетските средства да се обезбедуваат во висина да го

покријат организирањето и спроведувањето на приемниот и завршниот испит, почетната обука и задолжителната континуирана обука, а е регулирано и правото на пензиско и здравствено осигурување согласно со закон.

IV. ПРОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА ПОТРЕБНИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ, НАЧИН НА НИВНО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ, ПОДАТОЦИ ЗА ТОА ДАЛИ СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ЗАКОНОТ ПОВЛЕКУВА МАТЕРИЈАЛНИ ОБВРСКИ ЗА ОДДЕЛНИ СУБЈЕКТИ

Финансиските средства потребни за спроведувањето на законот се презентирани во образецот за проценка на фискалните импликации.

ПРЕДЛОГ ЗАКОН ЗА АКАДЕМИЈА ЗА СУДИИ И ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на законот

Член 1

Со овој закон се основа и се уредува работењето на Академијата за судии и јавни обвинители (во натамошниот текст: Академијата) како образовна и научно истражувачка јавна установа за прием и стручно усовршување на кандидатите за судии и јавни обвинители, континуирана обука и унапредување на стручноста на судиите и јавните обвинители, континуирана обука на стручните служби во судството и јавното обвинителство, обука на субјектите кои учествуваат во спроведување на законите од областа на правосудството, вршење на научно истражувачка и аналитичка дејност од областа на правосудната теорија и практика, органите на управувањето и финансирањето.

Цел на основање на Академијата

Член 2

Цел на основање на Академијата е да обезбеди професионално, независно, непристрасно и ефикасно извршување на судиската и јавно обвинителската функција, како и стручно и ефикасно извршување на работите на стручните служби во судството и јавното обвинителство.

Дејност на Академијата

Член 3

(1) Академијата врши прием и стручно усовршување на идните судии и јавни обвинители, континуирано стручно усовршување и унапредување на знаењата на веќе избраните судии и јавни обвинители при вршењето на нивната функција, како и усовршување и обука за професионално, етичко и стручно извршување на работните задачи на субјектите од членот 1 од овој закон, во согласност со закон и меѓународните стандарди и принципи.

(2) Академијата својата дејност ја спроведува преку:

- прием на слушатели на почетна обука по пат на организирање на полагање на приемен испит;
- организирање и спроведување на почетна обука за идните кандидати за судии и јавни обвинители во основните судови и основните јавни обвинителства и спроведување на завршен испит;
- организирање и спроведување на континуирана обука за унапредување на стручноста на судиите и јавните обвинители;

- организирање и спроведување на континуирана обука на стручните служби во судството и јавното обвинителство, како и обука на субјектите наведени во членот 1 од овој закон;

- спроведување на научно-истражувачка и аналитичка дејност од областа на правосудната теорија и практика, и

- врши и други работи утврдени со закон и Статутот на Академијата (во натамошниот текст: Статутот).

(3) Заради спроведување на дејноста, Академијата:

- организира и спроведува домашни и меѓународни конференции, тркалезни маси, семинари, студиски програми за стручни посети и други форми на обука и стручно усовршување;

- воспоставува и одржува соработка на полето на обуката со сродни домашни и странски институции, организации, здруженија и фондации, посебно со професионалните здруженија на судиите и јавните обвинители и коморите, а заради развој на концептот на интердисциплинарна и социјална димензија на обуките;

- соработува со европските мрежи на институциите за обука, Лисабонската мрежа при Советот на Европа и Европската мрежа за тренинг на Европската унија, остварува меѓународна размена на судии, јавни обвинители, како и субјектите наведени во членот 1 од овој закон;

- организира и води библиотека;

- издава публикации и врши друга издавачка дејност за свои потреби;

- остварува соработка со правните факултети заради развој на програми за професионално ориентирање и подготвување на студентите од правните факултети за прием во Академијата, и

- организира и учествува во истражувачки проекти и други научни дејности од значење за унапредување и усовршување на обуките во правосудството.

Член 4

(1) Академијата има својство на правно лице.

(2) Седиштето на Академијата е во Скопје.

Акти на Академијата

Член 5

(1) Основен акт на Академијата е Статутот.

(2) Со Статутот се уредуваат:

- внатрешната организација, начинот на вршењето на дејноста на Академијата;

- управувањето и раководењето со Академијата;

- правата и обврските на субјектите од членот 1 од овој закон;

- составот, начинот на формирање, како и начинот на одлучување и делокругот на работа на органите и телата на Академијата;

- правата, обврските и одговорностите на Академијата во правниот промет;

- приемот на слушатели во почетна обука;
- содржината на програмите за приемен испит, почетна обука, програмите за континуирана обука, програмата за практикување на судиската и јавно обвинителската функција и други специјализирани програми;
- критериумите за избор на предавачи и ментори;
- начинот на финансирање и употреба на средствата за работа на Академијата, и
- други прашања.

(3) Статутот го донесува Управниот одбор на Академијата со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број членови.

(4) Статутот и другите општи акти на Академијата се објавуваат во „Службен весник на Република Македонија“, на веб локацијата на Академијата и на друг начин со кој се овозможува нивна достапност до јавноста.

Печат на Академијата

Член 6

(1) Академијата има печат.

(2) Печатот го содржи името Република Македонија, грбот на Република Македонија, називот и седиштето на Академијата.

(3) Формата и содржината на печатот, изгледот на знаците и другите обележја и начинот на користењето се уредува со Статутот на Академијата.

Член 7

Во Академијата не е дозволено политичко и партиско организирање и дејствување.

Соодветна и правична застапеност во органите на Академијата

Член 8

При конституирањето на органите и телата на Академијата, назначувањето на предавачите и менторите, конституирањето на Комисијата за приемен испит и Комисијата за завршен испит, се применува начелото на соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници во Република Македонија.

Правична застапеност

Член 9

При селекцијата на кандидатите за прием во почетната обука во Академијата, без да се нарушат критериумите предвидени со овој закон, се обезбедува соодветна и правична застапеност на граѓаните кои им припаѓаат на сите заедници во Република Македонија.

II. ОРГАНИ НА АКАДЕМИЈАТА

Член 10

Органи на Академијата се Управниот одбор, директорот, заменикот на директорот и Програмскиот совет.

Управен одбор

Член 11

(1) Управниот одбор е орган на управување на Академијата и го сочинуваат 13 члена.

(2) Членови на Управниот одбор по функција се: претседателот на Судскиот совет на Република Македонија, претседателот на Советот на јавните обвинители на Република Македонија, претседателот на Врховниот суд на Република Македонија, јавниот обвинител на Република Македонија и министерот за правда.

(3) Врховниот суд на Република Македонија на општа седница назначува два члена, од кои еден член од редот на судиите на Врховниот суд на Република Македонија и негов заменик, а вториот член и негов заменик од редот на судиите на пониските судови или на Управниот суд.

(4) Судскиот совет на Република Македонија назначува два члена од кои еден член од редот на судиите на пониските судови во Република Македонија и негов заменик, а вториот член и неговиот заменик по предлог на Здружението на судии на Република Македонија.

(5) Јавното обвинителство на Република Македонија назначува два члена од кои еден член од редот на јавните обвинители во Јавното обвинителство на Република Македонија и негов заменик, а вториот член и негов заменик од редот на јавните обвинители во пониските јавни обвинителства.

(6) Советот на јавните обвинители на Република Македонија назначува еден член и негов заменик по предлог на Здружението на јавните обвинители на Република Македонија.

(7) Министерот за правда назначува еден член и негов заменик од редот на раководните државните службеници во Министерството за правда.

(8) Здружението на судии на Република Македонија и Здружението на јавните обвинители на Република Македонија, согласно ставовите (4) и (6) на овој член, до Судскиот совет на Република Македонија и Советот на јавните обвинители на Република Македонија доставуваат предлог - листа од најмалку пет кандидати, за назначување на членови и нивни заменици во Управниот одбор на Академијата.

(8) Во работата на Управниот одбор учествува директорот на Академијата (во натамошниот текст: директор), без право на глас.

Член 12

Управниот одбор ги врши следниве работи:

- донесува Статут и други општи акти на Академијата и го следи нивното извршување;
- избира претседател на Управниот одбор и негов заменик;
- го именува, утврдува престанок на мандатот и го разрешува директорот и заменикот на директорот;
- одлучува за времено отстранување од работа на директорот при поведена постапка за разрешување;
- констатира и утврдува престанок и разрешување на член и заменик член на Управен одбор;
- назначува и утврдува престанок и разрешување на член и заменик член на Програмскиот совет;
- назначува и утврдува престанок на функцијата на членовите на Комисијата за приемен испит и Комисијата за завршен испит и нивните заменици и ги усвојува нивните извештаи за текот на постапката за полагање на испитите;
- ја утврдува листата на предавачи по предлог на директорот;
- ги разрешува предавачите на Академијата од редот на судиите и јавните обвинители по предлог на директорот ;
- ја утврдува листата на ментори по предлог на Судскиот совет на Република Македонија и Советот на јавните обвинители на Република Македонија и го утврдува престанокот на својството на ментор по предлог на Судскиот совет на Република Македонија и Советот на јавните обвинители на Република Македонија;
- по предлог на Програмскиот совет, утврдува програми за приемен испит, за почетна обука и за завршниот испит, програми за континуирана обука, програма за практикување на судиската и јавно обвинителската функција, општи и специјализирани програми за обука;
- утврдува програма за соодветната и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници во Република Македонија во сите програми на Академијата;
- донесува годишен финансиски план, што го доставува до надлежните органи;
- го утврдува начинот на користењето на средствата за работа на Академијата;
- донесува стратешки план на Академијата;
- ја усвојува завршната сметка и Програмата за работа на Академијата поднесена од директорот;
- најдоцна до 1 март во тековната година, усвојува годишен извештај за работата на Академијата во предходната година и го доставува до институциите застапени во Управниот одбор;
- дава насоки за соработката со сродни институции, организации и здруженија од земјата и од странство, за меѓународни проекти, грантови и донации;

- донесува Деловник за својата работа;
- донесува акти за внатрешната организација и систематизација на работните места и други општи акти, по предлог на директорот;
- донесува одлуки, решенија и заклучоци, и
- врши други работи утврдени со овој закон и со Статутот.

Мандат на членовите на Управниот одбор

Член 13

Мандатот на членовите и нивните заменици на Управниот одбор, освен на членовите по функција, трае четири години со право на уште еден избор.

Престанок на мандатот и разрешување на член на Управниот одбор

Член 14

(1) На член и на заменик член на Управниот одбор му престанува мандатот:

- по негово барање;
- поради смрт;
- ако му престане функцијата или работниот однос во органот каде што ја извршува функцијата или има засновано работен однос;
- ако е спречен да ја врши функцијата член или заменик член на Управниот одбор подолго од шест месеци поради болест или други оправдани причини.

(2) Член и заменик член на Управниот одбор се разрешува поради:

- нестручно и несовесно вршење на функцијата во Управниот одбор;
- ако со правосилна одлука му е изречена мерка забрана за вршење професија, дејност или должност, и
- ако со правосилна судска одлука е осуден на казна затвор во траење над шест месеци.

(3) Во случаите од ставовите (1) или (2) на овој член, органот кој го назначил членот, односно заменик членот кој е разрешен или чиј мандат престанал, номинира нов член односно заменик член најдоцна во рок од 30 дена од денот на донесувањето на одлуката за разрешување, односно престанок на мандатот.

(4) Мандатот на новоназначениот член, односно заменик член на Управниот одбор трае до истекот на мандатот за кој членовите на Управниот одбор се назначени.

(5) До назначување на нов член на Управниот одбор, функцијата член ја врши заменик членот, а до изборот на нов претседател на Управниот одбор функцијата претседател ја врши заменик претседателот на Управниот одбор.

Претседател на Управниот одбор

Член 15

(1) Претседателот на Управниот одбор и неговиот заменик се избира од редот на судиите и јавните обвинители, членови на Управниот одбор.

(2) Претседателот на Управниот одбор не може да биде избран од редовите на членовите на Управниот одбор по функција.

(3) Мандатот на претседателот и заменик претседателот на Управниот одбор трае две години, со можност за уште еден избор.

Начин на работа на Управниот одбор

Член 16

(1) Работите од својот делокруг Управниот одбор ги врши на јавна седница.

(2) Седниците на Управниот одбор ги свикува и со нив раководи претседателот на Управниот одбор.

(3) Седница на Управниот одбор може да се свика и по барање на директорот или на член на Управниот одбор.

(4) Управниот одбор одржува седница ако се присутни повеќе од половината од вкупниот број членови на Управниот одбор.

(5) Се смета дека членот на Управниот одбор е присутен доколку постои двонасочна телефонска или друга врска (видео-конференциска), која гарантира идентификација и дозволува учество во дискусијата и донесувањето на одлуката. Гласот на овој член се потврдува во записник, од страна на присутните членови на Управниот одбор.

(6) За секоја седница се води записник кој го потпишуваат претседавачот на седницата и записничарот. Седницата може да се сними и аудиовизуелно.

Начин на одлучување на Управниот одбор

Член 17

(1) Управниот одбор донесува одлуки со мнозинство гласови од вкупниот број членови на Управниот одбор.

(2) Доколку не се обезбеди потребното мнозинство од ставот (1) на овој член, седницата се одлага и претседателот веднаш закажува нова седница која ќе се одржи најдоцна во рок од осум дена.

Надоместок на трошоци на членовите на Управниот одбор

Член 18

Претседателот и членовите на Управниот одбор имаат право на надоместок на патни и дневни трошоци, согласно прописите со кои се уредуваат тие прашања, освен членовите по функција.

Директор и заменик на директор

Член 19

(1) Директорот е раководен и извршен орган на Академијата. Директорот има заменик.

(2) Директорот и заменикот на директорот ги именува Управниот одбор врз основа на јавен оглас, кој се објавува во “Службен весник на Република Македонија” и во најмалку два дневни весници, од кои еден од весниците кои се издаваат е на македонски јазик и еден од весниците кои го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

(3) Управниот одбор е должен одлуката за распишување на јавен оглас за избор на директор и заменик на директор да ја донесе најмалку 60 дена пред истекот на мандатот на директорот, односно заменикот на директорот.

(4) Рокот за пријавување на јавниот оглас е 15 дена од денот на неговото објавување во “Службен весник на Република Македонија”.

(5) За директор, односно заменик на директор се именува лице кое има најмалку шест години работен стаж како судија или јавен обвинител, со високи професионални и стручни особини и резултати во работењето, и со активно познавање на еден од официјалните јазици на Европската унија.

(6) Начинот за именување и разрешување на директорот и заменикот на директорот се уредува со Статутот и општите акти на Академијата.

(7) Заменикот на директорот го заменува директорот во случај кога тој е отсутен, или кога поради болест и други причини не е во можност да ја врши својата функција. Заменикот на директорот врши работи од надлежност на директорот што тој ќе му ги довери.

Права и должности на директорот

Член 20

Директорот ги има следниве права и должности:

- раководи со работењето на Академијата;
- ја застапува и ја претставува Академијата пред домашните и меѓународните институции;
- ги извршува одлуките на Управниот одбор;
- ја координира и организира работата на Академијата;
- се грижи за обезбедување на услови за секојдневно функционирање на Академијата;
- до Управниот одбор поднесува предлог-програма за работа на Академијата;
- до Управниот одбор поднесува годишен извештај за работата на Академијата;
- учествува во изготвувањето на сите програми за обука од надлежност на Академијата;

- учествува во работата на Управниот одбор и претседава со седниците на Програмскиот совет;
- предлага листа на предавачи;
- воспоставува и одржува соработка со сродни домашни и странски институции за унапредување на обуката;
- раководи со службата за стручно, административно-технички и помошни работи на Академијата;
- управува со финансиските средства и со имотот на Академијата;
- предлага измени и дополнување на Статутот и другите општи акти на Академијата;
- одговара за законитоста во работењето на Академијата, и
- врши и други работи согласно со овој закон, Статутот и општите акти на Академијата.

Член 21

(1) Платата на директорот се определува на нивото на платата на судија во Врховниот суд на Република Македонија, односно јавен обвинител во Јавното обвинителство на Република Македонија, утврдени со закон.

(2) Платата на заменикот на директорот се определува на нивото на платата на судија во апелационен суд, односно јавен обвинител во вишо јавно обвинителство, утврдени со закон.

Мандат на директорот и заменикот на директорот

Член 22

Директорот и заменикот на директорот се именуваат за време од четири години, со право на повторен избор.

Престанок на мандатот и разрешување на директорот
и заменикот на директорот

Член 23

(1) На директорот и на заменикот на директорот им престанува мандатот пред истекот на времето за кој се именувани:

- поради смрт;
- на негово барање;
- ако е утврдена трајна неспособност за работа, и
- ако ги исполнува условите за пензионирање.

2) Директорот и заменикот на директорот се разрешуваат пред истекот на мандатот за кој се именувани:

- поради нестручно и несовесно вршење на функцијата;
- ако со правосилна одлука му е изречена мерка забрана за вршење професија, дејност или должност, и
- ако со правосилна судска одлука е осуден на казна затвор во траење над шест месеци.

(3) Против одлуката на Управниот одбор за разрешување на директорот односно заменикот на директорот, директорот односно заменикот на директорот има право на управен спор пред надлежен суд.

(4) До именувањето на нов директор, Управниот одбор ќе определи вршител на должноста директор од редот на членовите на Управниот одбор.

Програмски совет

Член 24

(1) Програмскиот совет е стручен орган на Академијата.

(2) Програмскиот совет е составен од седум члена и нивни заменици кои ги назначува Управниот одбор од редовите на судиите, јавните обвинители, раководните државни службеници од Министерството за правда, како и други истакнати правници од научната и истражувачката правна мисла во областа на правосудството.

Член 25

(1) За член и негов заменик на Програмскиот совет може да биде назначен:

– активен судија или јавен обвинител со најмалку четири години работно искуство како судија или јавен обвинител;

– активни професори по правни науки или истакнати правници со академско звање доктор на науки со најмалку четири години работно искуство во одредена правна област;

– раководен државен службеник од Министерство за правда со најмалку четири години работно искуство на работи од областа на правосудството.

(2) Членовите и нивните заменици на Програмскиот совет треба да поседуваат високи стручни квалитети и углед во вршењето на функцијата и професијата, кои имаат потврдени резултати во работењето, на трудови, написи и да имаат искуство во наставната или менторската работа поврзана со областа на правосудството.

(3) Мандатот на членовите и нивните заменици на Програмскиот совет трае две години, со право на уште еден избор.

(4) Членови и нивните заменици на Програмскиот совет не можат да бидат членовите и нивните заменици на Управниот одбор на Академијата, Комисијата за приемен испит и Комисијата за завршен испит.

(5) Членови и нивните заменици на Програмскиот совет можат да бидат предавачите во Академијата.

Член 26

(1) Членовите на Програмскиот совет и нивните заменици ги назначува Управниот одбор врз основа на номинациите од страна на институциите застапени во Управниот одбор на Академијата. Номинациите на кандидатите се доставуваат до Академијата со биографија.

(2) Номинацијата на членовите и нивните заменици на Програмскиот совет се врши на следниов начин:

– Врховниот суд на Република Македонија на општа седница номинира двајца членови и нивни заменици и тоа едниот член и негов заменик од редот на судиите на Врховниот суд на Република Македонија, а вториот член и негов заменик, од редот на судиите на пониските судови или Управниот суд;

– Јавното обвинителство на Република Македонија номинира двајца членови и нивни заменици од редот на Јавното обвинителство на Република Македонија и тоа еден член и негов заменик од редот на Јавното обвинителство на Република Македонија, а вториот член и неговиот заменик од редот на пониските јавни обвинителства на Република Македонија;

– Судскиот Совет на Република Македонија номинира еден член и негов заменик од редот на своите членови;

– Советот на јавните обвинители на Република Македонија номинира еден член и негов заменик од редот на своите членови;

– министерот за правда номинира еден член и негов заменик од редот на раководните државни службеници во Министерството за правда.

Член 27

(1) Програмскиот совет на Академијата:

– утврдува предлог-програма за приемен испит;
– утврдува предлог-програма за почетна обука;
– утврдува предлог-програма за завршен испит;
– утврдува предлог-програма за континуирана обука, предлог-програма за практикување на судиската и јавно обвинителската функција и други специјализирани програми;

– го следи реализирањето на програмите и нивната ефикасност и успешност;

– ги обновува и ги развива програмите за обука, во зависност од годишната анализа на потребите за обука, извршената евалуација, предлозите и сугестиите на учесниците на обуките, предавачите и менторите, како и домашното и меѓународното законодавство и практика;

– дава насоки за унапредување на наставните методи и техники самостојно и во соработка со предавачите и менторите;

– дава мислење за листата на предавачи;

– дава совети, предлози и сугестии на органите на Академијата за подобрување на квалитетот на наставата, и

– врши други работи во согласност со овој закон, Статутот и општите акти на Академијата.

(2) При утврдувањето на предлог-програмите од ставот (1) на овој член, Програмскиот совет се раководи, покрај од позитивните прописи во Република Македонија и од меѓународното право, правото на Европската унија, праксата на Европскиот суд за човекови права и другите меѓународни судови.

Престанок на мандатот и разрешување на член на Програмскиот совет

Член 28

(1) На член и на заменик член на Програмскиот совет му престанува мандатот:

- по негово барање;
- поради смрт;
- ако му престане функцијата или работниот однос во органот каде што ја извршувал функцијата или има засновано работен однос, и
- ако е спречен да ја врши функцијата член или заменик член на Програмскиот совет подолго од шест месеци поради болест или други оправдани причини.

(2) Член и заменик член на Програмскиот совет се разрешува поради:

- нестручно и несовесно вршење на функцијата во Програмскиот совет;
- ако со правосилна одлука му е изречена мерка забрана за вршење професија, дејност или должност, и
- ако со правосилна судска одлука е осуден на казна затвор во траење над шест месеци.

(3) Во случаите од ставовите (1) или (2) на овој член, органот кој го номинира членот, односно заменик членот, кој е разрешен или чиј мандат престанал, номинира нов член, односно заменик член, најдоцна во рок од 30 дена од денот на донесувањето на одлуката за разрешување, односно престанок на мандатот.

(4) Мандатот на новоназначениот член, односно заменик член на Програмскиот совет трае до истекот на мандатот за кој членовите на Програмскиот совет се назначени.

(5) До назначување на нов член на Програмскиот совет, работата на членот ја врши заменик членот.

Надоместок на трошоци на членовите на Програмскиот совет

Член 29

Членовите на Програмскиот совет имаат право на надоместок на патни и дневни трошоци, согласно прописите со кои се уредуваат тие прашања.

Начин на работа на Програмскиот совет

Член 30

(1) Седниците на Програмскиот совет ги свикува и со нив раководи директорот на Академијата.

(2) На седниците на Програмскиот совет може да присуствуваат предавачите и менторите, како и други лица кои со своите стручни, професионални знаења и искуства може да дадат придонес за подобрување на наставата во Академијата.

III. ПРЕДАВАЧИ

Поим за предавачи

Член 31

(1) Предавачите се стручни лица за спроведување на програмите за обука во Академијата.

(2) За предавачи во Академијата се ангажираат лица кои со своите активности при непосредното спроведување на програмите за обука, даваат придонес за одржување на високо ниво на знаењата и вештините на судиите, јавните обвинители, како и субјектите од членот 1 на овој закон, согласно со домашното законодавство и европските и меѓународните стандарди.

(3) Предавачите можат да бидат предавачи на Академијата и предавачи по потреба.

(4) Начинот на изготвувањето, бројот, мандатот и составот на предлог-листата на предавачите, надоместоците, како и поблиските критериуми за евалуација на учесниците на почетната и континуираната обука, се уредува со Статутот и општите акти на Академијата, согласно начелата на јавност, стручност и еднаков пристап.

(5) Правата и обврските на предавачите се уредуваат со договор склучен помеѓу нив и Академијата, согласно Статутот и општите акти на Академијата.

Предавачи на Академијата

Член 32

(1) Предавачи на Академијата се домашни и странски судии и јавни обвинители, адвокати и универзитетски професори, кои се ангажираат во програмите за почетна и програмите за континуирана обука на Академијата, нотари, медијатори, извршители и раководни државни службеници.

(2) Предавачи на Академијата од став (1) на овој член, од редот на домашните судии и јавни обвинители, адвокати, нотари, медијатори, извршители и раководни државни службеници може да бидат лица кои имаат завршена обука за тренинг на предавачи (тренери) организиран од Академијата.

Член 33

(1) Предавачите на Академијата се определуваат од редот на судиите и јавните обвинители, адвокати или универзитетски професори, со шест години работно искуство.

(2) Предавачи во областа на континуираната обука можат да бидат и членовите на Управниот одбор, Судскиот совет на Република Македонија, Советот на јавните обвинители на Република Македонија и директорот на Академијата, без надоместок.

(3) Лицата од ставот (2) на овој член можат да држат предавања и на слушателите на почетна обука, но без надоместок и право да ги оценуваат слушателите согласно општите акти со кои се уредува спроведувањето на почетната обука.

(4) Како предавачи во почетна обука не можат да бидат избрани членовите на Управниот одбор и нивните заменици, членовите на Комисијата за приемен испит и нивните заменици, како и членовите на Комисијата за завршен испит и нивните заменици.

Предавачи по потреба

Член 34

(1) Предавачи по потреба се стручни лица кои се ангажираат за одделна обука или циклус на обуки, по определни правни области и теми, како и за обуки за општи комплементарни и неправни области и теми, од редот на истакнати стручни лица во односната област за која се ангажираат, медицина, компјутерски технологии, странски јазици, социологија, комуникациски науки, економија, психологија и од други науки, поврзани со темите од програмите за обука.

(2) Листата на предавачите по потреба ангажирани во текот на годината, директорот е должен да ја достави на запознавање на Управниот одбор, заедно со нивните биографии и евалуацијата за спроведената обука од нивна страна.

(3) За обработка на определени нови теми и програми по образложен предлог на директорот, листата може да се проширува со нови предавачи во број определен од страна на Управниот одбор.

IV.МЕНТОРИ

Член 35

(1) Ментори согласно со овој закон можат да бидат само активни судии и јавни обвинители, со најмалку шест години работно искуство, континуирано оценувани со позитивна оценка од страна на органот што ја следи и оценува нивната работа, со способност и подготвеност за пренесување на искуствата и знаењата, а кои ја спроведуваат втората фаза од почетната обука – практичната настава.

(2) Менторите по предлог на Судскиот совет на Република Македонија и Советот на јавните обвинители на Република Македонија ги утврдува Управниот одбор.

(3) За ментори не може да бидат избрани членовите и замениците на Управниот одбор, Програмскиот Совет, Комисијата за приемен испит, Комисијата за завршен испит, претседателите и членовите на Судскиот Совет на Република Македонија и Советот на јавните обвинители на Република Македонија, претседателите на судовите и јавните обвинители на јавните обвинителства во Република Македонија.

(4) Поблиските услови за изборот, времетраењето на менторството, правата и обврските и надоместоците на менторите се уредуваат со Статутот и општите акти на Академијата.

(5) Ментори може да бидат лица кои покрај условите од став (1) на овој член имаат завршена обука за тренинг на ментори (тренери) организиран од Академијата.

V. СЛУЖБА ЗА СТРУЧНО, ПОМОШНО-ТЕХНИЧКИ РАБОТИ НА АКАДЕМИЈАТА

Член 36

(1) Вработените во Академијата имаат статус на државен службеник и во однос на нивните права, обврски и одговорности се применува Законот за државни службеници.

(2) Вработените кои вршат помошни или технички работи, немаат статус на државен службеник и во однос на нивните права, обврски и одговорности се применува Законот за работни односи.

VI. ФИНАНСИРАЊЕ И СРЕДСТВА ЗА РАБОТА НА АКАДЕМИЈАТА

Извори на финансирање

Член 37

(1) Средствата за работа на Академијата се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија преку буџетот на “Судска власт”.

(2) Други извори на финансирање се:

- донации и подароци, и
- самостојни приходи и приходи преку издавање на публикации, реализација на обуки за други целни групи кои се надвор од областа на правосудството и во правосудството, реализација на проекти, грантови, кои не се во спротивност со дејноста на Академијата, а со согласност на Управниот одбор.

Член 38

Буџетските средства од членот 37 став (1) од овој закон се обезбедуваат во висина да го покријат организирањето и спроведувањето на приемниот и завршниот испит, почетната обука и задолжителната континуирана обука, согласно со овој закон.

Простории и опрема

Член 39

(1) Владата на Република Македонија ги обезбедува просториите и опремата за вршење на дејноста на Академијата.

(2) Академијата може да обезбеди средства за опрема и простории и со донации и грантови со согласност на Управниот одбор.

VII. ОБУКА НА СУДИИ И ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ

Поим и цел

Член 40

Обуката на судиите и јавните обвинители претставува организирано стекнување и усовршување на практичните и теоретските знаења и вештини потребни за независно, самостојно, стручно и ефикасно вршење на нивната функција.

Видови на обука

Член 41

Академијата организира почетна и континуирана обука.

1. Почетна обука

Член 42

Почетната обука се организира заради стекнување практични и теоретски знаења и вештини, со цел за создавање на високообучени, стручни и ефикасни кандидати за судии и јавни обвинители во основните судови и основните јавни обвинителства, како предуслов за почитувањето на принципот на владеењето на правото и заштитата на човековите права и слободи и создавање на квалитетна правда во интерес на граѓаните на Република Македонија.

Слушатели на почетната обука

Член 43

(1) Слушатели на почетната обука се лица кои по положениот приемен испит се примени во почетната обука.

(2) Вкупниот број на слушатели на почетната обука се определува врз основа на одлуките на Судскиот Совет на Република Македонија и Советот на јавните обвинители на Република Македонија, земајќи ги во предвид вкупниот број на слободни места за судии и јавни обвинители во основните судови и основните јавни обвинителства, како и проекцијата за потребите од местата кои ќе се пополнуваат по завршување на почетната обука.

(3) Одлуките од ставот (2) на овој член на Судскиот Совет на Република Македонија и Советот на јавните обвинители на Република Македонија се доставуваат до Академијата, најдоцна до 31 март во тековната година.

Услови за прием во почетна обука

Член 44

(1) Услови за прием во почетната обука се:

– дипломиран правник со завршено четири годишно високо образование на правни студии со просек од најмалку 8,5 или дипломиран правник со стекнати 300 кредити според Европскиот кредит-трансфер систем (ЕКТС), со просек од најмалку 8,5 во секој од двата циклуса на универзитетските студии;

– положен правосуден испит;
– работно искуство од најмалку две години на правни работи по положен правосуден испит;

– да не му е изречена мерка на безбедност забрана на вршење професија, дејност или должност;

– да е државјанин на Република Македонија;

– активно да го владее македонскиот јазик;

– активно да познава еден од официјалните јазици на Европската унија, од кои задолжително англискиот јазик, што се докажува со еден од следниве меѓународно признати сертификати:

1. ТОЕФЕЛ (TOEFL) - најмалку 100 бодови за електронско полагање преку компјутер;

2. ИЕЛТС (IELTS) – најмалку 6,5 бодови;

3. ТОЛЕС (TOLES) – најмалку високо ниво (higher level);

4. ИЛЕК (ILEC) – положен со успех најмалку Ц 1 (C1); и

5. Кембриџ сертификат за напреден англиски (Cambridge Certificate of Advanced English);

– практична работа со компјутери, и

– да е работоспособен и да има општа здравствена способност.

(2) Видот, начинот и поблиските услови за вршење на здравствените прегледи и нивото на практичната работа со компјутери од ставот (1) алинеите 8 и 9 на овој член ги уредува Судскиот совет на Република Македонија во согласност со Советот на јавните обвинители на Република Македонија.

Јавен оглас за прием во почетна обука

Член 45

(1) Управниот одбор донесува одлука за објавување на јавен оглас за прием на лица за полагање на приемниот испит, во рок од 15 дена од денот на приемот на одлуките од членот 43 став (2) од овој закон во Академијата.

(2) Јавниот оглас се објавува во „Службен весник на Република Македонија” и во најмалку два дневни весници од кој еден од весниците кои се издаваат е на македонски јазик и еден од весниците кои се издаваат на јазик кој го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

(3) Рокот за пријавување на лицата на јавниот оглас е 15 дена, сметано од денот на неговото објавување во „Службен весник на Република Македонија“.

Начела на приемот во почетната обука

Член 46

(1) Приемот во почетната обука е достапен за секој кој ги исполнува условите за прием утврдени со овој закон, Статутот и општите акти на Академијата и кој успешно ќе го положи приемниот испит во една испитна сесија.

(2) Постапката за организација и полагање на приемниот испит се заснова на начелото на јавност на правилата, методите и начинот на спроведувањето, оценувањето и објавувањето на резултатите, како и работењето на Комисијата за прием во почетна обука, засновани на објективни и јавно објавени критериуми, кои обезбедуваат независност, објективност, како и слободен пристап до програмата за приемен испит.

2. Приемен испит за почетна обука

Цел на приемниот испит

Член 47

Цел на приемниот испит е утврдување на степенот на стручно знаење, потребно за посетување на програмата за почетна обука.

Подготвителна настава

Член 48

(1) Академијата организира подготвителна настава за сите пријавени лица за прием во Академијата најмалку еднаш или повеќе пати во текот на годината.

(2) Подготвителната настава се организира најмалку 45 дена пред денот на одржувањето на приемниот испит.

Приемен испит

Член 49

Приемниот испит за почетната обука се организира еднаш годишно, најдоцна до 30 септември и се состои од:

- полагање на квалификациски тест;
- полагање на психолошки тест, и
- полагање на испит.

Основни цели и принципи на приемниот испит

Член 50

(1) Квалификацискиот тест е селективен, писмен и анонимен и истиот се состои од проверка на теоретските знаења на домашното материјалното и процесното право, меѓународното право, правото на Европската унија, најзначајните пресуди на Европскиот суд за човекови права.

(2) Психолошкиот тест се спроведува заради проверка на социјалните способности за вршењето на функцијата судија и јавен обвинител.

(3) Испитот е практичен и се состои од писмен дел, кој е анонимен, и устен дел со кој се проверува стекнатото теоретско знаење, како и способноста за примена на законите во практика, за логично и аналитичко мислење, усна и писмена комуникација, разбирање на значењето на функцијата судија или јавен обвинител, изготвување на судски одлуки, обвинителски акти, како и односот кон професионалниот етички кодекс.

Постапка за полагање на приемен испит

Член 51

(1) Постапката за полагање на приемниот испит се организира во Академијата, согласно со Програмата за приемен испит која се објавува најмногу три месеци пред полагањето на приемниот испит и се обновува по потреба, согласно измените во законодавството.

(2) Начинот и поблиските услови за полагањето на приемниот испит, како и правата и обврските на лицата кои го полагаат приемниот испит се уредуваат со Статутот и општите акти на Академијата.

(3) Незадоволниот кандидат има право на приговор до Комисијата за приемен испит во рок од осум дена од денот на приемот на известувањето. По одлуката на Комисијата за приемен испит, кандидатот има право на жалба до Управниот одбор на Академијата во рок од осум дена од денот на приемот на одлуката.

Комисија за приемен испит

Член 52

(1) Приемниот испит се полага пред Комисијата за приемен испит (во натамоштен текст: Комисијата).

(2) Комисијата е составена од седум члена и нивни заменици со мандат од две испитни сесии.

(3) Управниот одбор ја конституира Комисијата од ставот (1) на овој член во следниов состав: четири члена и нивни заменици по предлог на Судскиот совет на Република Македонија од редот на судиите, два члена и нивни заменици по предлог на Советот на јавните обвинители на Република Македонија од редот на јавните обвинители, и еден член и негов заменик по предлог на министерот за правда од редот на раководните државни службеници во Министерството за правда.

(4) За членови на Комисијата може да бидат избрани судии и јавни обвинители, како и раководни државни службеници во Министерството за правда кои во дотогашната професионална кариера се истакнуваат со својата стручност, етичност, докажани резултати во работењето и кои уживаат висок углед во правосудството.

(5) Членовите на Комисијата за секоја испитна сесија избираат претседател од редот на судиите и јавни обвинители.

(6) Членовите и замениците на Управниот одбор, Програмскиот совет, Комисијата за завршен испит, директорот на Академијата, како и предавачите и менторите кои во тој период се ангажирани во почетната обука, не можат да бидат членови на Комисијата од ставот (1) на овој член.

(7) Член на Комисијата од ставот (1) на овој член не може да биде претседателот, ниту членовите на Судскиот совет на Република Македонија или Советот на јавните обвинители на Република Македонија, министерот, односно заменик министерот за правда.

(8) За спроведувањето на психолошкиот тест, Академијата ангажира стручни лица или соодветна институција.

Надоместок за работа

Член 53

Членовите на Комисијата од членот 52 од овој закон, имаат право на надоместок во висина определена со актите на Академијата и прописите за извршување на Буџетот на Република Македонија.

Полагање на приемниот испит

Член 54

(1) Приемниот испит се полага во полн состав пред Комисијата од членот 52 од овој закон.

(2) За текот и постапката на полагањето на приемниот испит претседателот на Комисијата од членот 52 од овој закон пред Управниот одбор поднесува извештај за усвојување.

Оценување

Член 55

(1) Квалификацискиот тест се оценува со оценка од „1“ до „10“.

(2) Се смета дека пријавеното лице кое добило оценка „4“ или пониска оценка на квалификацискиот тест, не го положило квалификацискиот тест и нема право да го полага психолошкиот тест и испитот.

(3) Психолошкиот тест се оценува со оценка „задоволува“ и „не задоволува“.

(4) Се смета дека пријавеното лице кое добило оценка „не задоволува“ на психолошкиот тест, не го положило психолошкиот тест и нема право да го полага испитот.

(5) Испитот се оценува со оценка од „1“ до „10“.

(6) Се смета дека пријавеното лице кое добило оценка „4“ или пониска оценка на испитот, не го положило приемниот испит.

(7) Завршната оценка на приемниот испит претставува збир на оценката од квалификацискиот тест и испитот.

Ранг-листа

Член 56

(1) Комисијата од членот 52 од овој закон врз основа на завршната оценка утврдува ранг - листа на слушатели на почетната обука.

(2) За слушатели на почетната обука во Академијата, се примаат лицата кои постигнале успех според редоследот на ранг-листата, до пополнување на предвидениот број на слушатели, утврдени со одлуките од член 43 ставот (2) од овој закон.

(3) Незадоволниот кандидат има право на приговор до Комисијата од членот 52 од овој закон во рок од осум дена од денот на приемот на известувањето. По одлуката на Комисијата од членот 52 од овој закон, кандидатот има право на жалба до Управниот одбор во рок од осум дена од денот на приемот на одлуката.

Статус на слушателите на почетната обука

Член 57

(1) Со стекнување на статусот на слушател на почетната обука во Академијата, слушателот заснова работен однос на определено време со Академијата за периодот на спроведување на почетната обука до изборот на кандидатот за судија или јавен обвинител, за судија во основен суд, односно за јавен обвинител во основно јавно обвинителство.

(2) За време на траењето на работниот однос од став (1) на овој член слушателот на почетната обука, односно кандидатот за судија или јавен обвинител има право на плата во износ од 50% од платата на виш судски советник во основен суд и други надоместоци од плата согласно со закон.

(3) Начинот на спроведувањето на почетната обука, како и правата и обврските на слушателите на почетната обука се уредуваат со Статутот и општите акти на Академијата.

(4) Доколку слушателот во текот на почетната обука се откаже или ја прекине обуката должен е да ги надомести трошоците и другите надоместоци за неговото обучување, по утврдената пресметка од страна на Академијата.

(5) Слушателот на почетната обука нема да ги надомести трошоците од став (4) на овој член доколку се откажал или ја прекинал обуката од здравствени причини кои што оневозможуваат посетување на обуката подолго од еден месец, што се докажува со лекарско уверение.

Содржина и времетраење на почетната обука

Член 58

(1) Почетната обука опфаќа примена на материјалните и процесните закони, судиската и јавно обвинителската практика и етика, меѓународните правни стандарди, научните и стручните трудови во областа на домашното и меѓународното право, како и вештините на судиската и јавно обвинителската функција.

(2) Почетната обука за слушателите трае 24 месеци и се одвива во две фази, и тоа:

– прва фаза - теоретска настава во Академијата, во траење од девет месеци, и

– втора фаза - практична настава во судовите и јавните обвинителства и други институции, согласно програмата за почетна обука во траење од 15 месеци.

(3) Судот, односно јавното обвинителство во кој слушателот ќе ја посетува втората фаза од почетната обука се одредува регионално, според апелационото подрачје во кое слушателот има живеалиште, односно престојувалиште.

Општи цели на теоретската и практичната настава во Академијата

Член 59

(1) Целта на теоретската настава во Академијата е кај слушателите да развие пошироко општо знаење од материјалното и процесното домашно и меѓународно право и правото на Европската унија од практичен аспект, развивање на техничките специфичности за судиско обвинителската професија, способноста за логично размислување, запознавање со социјалните, културните и економски аспекти на правото, како и отвореноста спрема социјалната средина, со практикување на соодветни модули во судот и јавното обвинителство и другите институции.

(2) Целта на практичната настава е продлабочување на знаењата и вештините кои слушателите ги добиле во првата фаза, развивање на практичните судиско обвинителски вештини согласно стандардите за квалитет и ефикасност, јакнење на чувството на одговорност, на способностите за водење на процес, донесување на одлуки и нивно образложение, како и способноста за етичко извршување на функцијата судија или јавен обвинител.

(3) Целите на теоретската и практичната настава во Академијата се остваруваат согласно програмата за спроведување на почетната обука.

Оценување на почетна обука

Член 60

(1) Успехот постигнат во првата фаза - теоретска настава во Академијата се оценува најмногу до 30 бода и за тоа се составува ранг-листа на слушателите и таа се објавува на веб локацијата на Академијата.

(2) Слушателите на почетната обука кои се повисоко рангирани на ранг-листата од ставот (1) од овој член имаат право да се определат за вршење на професијата судија или јавен обвинител до пополнување на местата за судија или јавен обвинител согласно одлуките на Судскиот совет на Република Македонија и Советот на јавни обвинители на Република Македонија од член 43 ставот (2) од овој закон, а останатите слушатели од ранг-листата од ставот (1) на овој член се распоредуваат на преостанатите места за судија, односно јавен обвинител.

(3) Услов слушателот да премине во втората фаза – практична настава на обуката е да добие најмалку 21 бод од успехот постигнат во првата фаза на обуката. Кандидатот кој во првата фаза на обуката ќе добие помалку од 21 бод, му престанува статусот слушател на почетната обука.

(4) Успехот постигнат во втората фаза – практична настава се оценува најмногу до 20 бода, за што се составува ранг-листа на слушателите, која се објавува на веб локацијата на Академијата.

(5) Условот, слушателот да полага завршен испит е да добие најмалку 14 бода од успехот постигнат во втората фаза на обуката. Кандидатот кој во втората фаза на обуката ќе добие помалку од 14 бода му престанува статусот слушател на почетната обука.

(6) Губењето на статусот на слушател на почетната обука од ставовите (3) и (5) на овој член има за последица надоместување на трошоците и другите надоместоци за неговото обучување, по утврдена пресметка од страна на Академијата.

Завршен испит

Член 61

(1) По завршувањето на почетната обука, слушателите на почетната обука полагаат завршен испит на кој се проверува практичното знаење и способноста стекнати во почетната обука, за извршување на функцијата судија во основните судови и јавен обвинител во основните јавни обвинителства.

(2) Успехот постигнат на завршниот испит се оценува најмногу со 50 бода.

(3) Слушателот на почетната обука, кој на завршниот испит ќе добие помалку од 35 бода, се смета дека не го положил завршниот испит.

(4) Слушателот на почетната обука од ставот (3) на овој член, во рок од шест месеци од денот на полагањето на завршниот испит, има право на повторно полагање на завршниот испит.

(5) Доколку слушателот на почетната обука од ставот (4) на овој член при повторното полагање на завршниот испит добие помалку од 35

бода, се смета дека не ја завршил почетната обука и го губи статусот на слушател на почетната обука.

(6) Незадоволниот кандидат има право на приговор до Комисијата за завршен испит во рок од осум дена од денот на приемот на известувањето. По одлуката на Комисијата за завршен испит, кандидатот има право на жалба до Управниот одбор на Академијата во рок од 15 дена од денот на приемот на одлуката.

(7) Губењето на статусот на слушател на почетната обука од ставот (5) на овој член има за последица надоместување на трошоците и другите надоместоци за неговото обучување, по утврдена пресметка од страна на Академијата.

Комисија за завршен испит

Член 62

(1) Завршниот испит се полага пред Комисијата за завршен испит, составена од седум члена и нивни заменици, со мандат од две испитни сесии.

(2) Управниот одбор ја конституира Комисијата од ставот (1) на овој член во следниов состав: четири члена и нивни заменици, по предлог на Судскиот совет на Република Македонија од редот на судиите, два члена и нивни заменици по предлог на Советот на јавните обвинители на Република Македонија од редот на јавните обвинители, и еден член и негов заменик, по предлог на министерот за правда од редот на раководните државни службеници во Министерството за правда.

(3) Членовите на Комисијата од ставот (1) на овој член за секоја испитна сесија избираат претседател од редот на судиите и јавни обвинители.

(4) Членовите и замениците на Управниот одбор, Програмскиот совет, Комисијата за приемен испит, директорот, како и предавачите и менторите кои во тој период се ангажирани во почетната обука, не можат да бидат членови на Комисијата од ставот (1) на овој член.

(5) Член на Судскиот совет на Република Македонија или Советот на јавните обвинители на Република Македонија, министерот за правда, односно заменик министерот за правда не може да бидат членови на Комисијата за завршен испит.

(6) За членови на Комисијата за завршен испит може да бидат избрани судии и јавни обвинители, како и раководни државни службеници во Министерство за правда, кои се истакнуваат со својата стручност, професионалност, докажани резултати во работењето и углед во вршењето на својата професија.

(7) Членовите на Комисијата за завршен испит во почетната обука имаат право на надоместок во висина определен со општите акти на Академијата и прописите за извршување на Буџетот на Република Македонија.

Постапка за полагање пред Комисијата за завршен испит

Член 63

(1) Завршниот испит се полага во полн состав пред Комисијата за завршен испит.

(2) За текот и постапката на полагањето на завршниот испит претседателот на Комисијата од членот 62 на овој закон, поднесува извештај до Управниот одбор за усвојување.

Завршна оценка

Член 64

По завршувањето на почетната обука, слушателот добива завршна оценка, која претставува збир на добиените оценки од двете фази на почетната обука и завршниот испит.

Конечна ранг-листа

Член 65

Комисијата за завршен испит утврдува конечна ранг-листа на кандидати за судии или јавни обвинители врз основа на завршната оценка од членот 64 на овој закон.

Уверение за завршена почетна обука

Член 66

(1) Академијата на кандидатите за судии или јавни обвинители им издава уверение за завршена почетна обука, кое содржи оценка за секоја фаза од обуката и завршната оценка.

(2) Уверението од ставот (1) на овој член се издава според образец кој се утврдува со акт на Управниот одбор.

Права и обврски на кандидатите за судии и јавни обвинители

Член 67

(1) По завршувањето на почетната обука, слушателот на почетната обука стекнува статус на кандидат за судија или јавен обвинител.

(2) По завршувањето на почетната обука и стекнувањето на статусот кандидат за судија или јавен обвинител, до изборот за судија или јавен обвинител, Академијата го упатува кандидатот за судија односно јавен обвинител во судот односно јавното обвинителство каде што ја изведувал втората фаза од почетната обука заради практикурање на судиската или обвинителската функција под менторство на судија или јавен обвинител, согласно програма што ја донесува Академијата.

(3) Изборот на судии и јавни обвинители во основните судови и во основните јавни обвинителства од редот на кандидатите што ја завршиле почетната обука, врз основа на објавените огласи за избор од страна на

Судскиот совет на Република Македонија и Советот на јавните обвинители на Република Македонија, се врши редоследно според постигнатиот успех утврден во конечната ранг-листа.

(4) Првите тројца кандидати од конечната ранг-листата имаат право да конкурираат за избор на судија или јавен обвинител во апелационото подрачје каде што ја изведувале втората фаза од почетната обука, или во било кое друго апелационо подрачје.

(5) Останатите кандидати за судии или јавни обвинители од конечната ранг-листа се должни да конкурираат на секој објавен оглас за избор на судија во основен суд или јавен обвинител во основно јавно обвинителство.

(6) Ако за определеното место за избор на судија или јавен обвинител, се јават кандидати со ист број бодови, предност при изборот има кандидатот за судија или јавен обвинител од апелационото подрачје каде што ја изведувал втората фаза од почетната обука.

(7) Доколку кандидатот за судија или јавен обвинител два пати последователно не се јави на објавените огласи од ставовите (4) и (5) на овој член, го губи статусот на кандидат за судија или јавен обвинител.

(8) Губењето на статусот кандидат за судија или јавен обвинител од ставот (7) на овој член има за последица надоместување на трошоците и другите надоместоци за неговото обучување, по утврдена пресметка од страна на Академијата.

(9) Кандидатот за судија или јавен обвинител, е должен најмалку пет години по изборот за судија или јавен обвинител да работи во суд односно јавно обвинителство, во спротивно должен е да ги надомести трошоците и другите надоместоци за неговото обучување, по утврдена пресметка од страна на Академијата.

3. Континуирана обука

Поим и цел

Член 68

(1) Континуираната обука претставува постојано стручно совршување на теоретските и практичните знаења и вештини заради стручно и ефикасно вршење на судиската и јавно обвинителската функција, функцијата претседател на суд и јавен обвинител на основните јавни обвинителства, стручните служби во судството и јавното обвинителство, како и субјектите од членот 1 од овој закон.

(2) Континуираната обука може да биде задолжителна и доброволна.

(3) Континуираната обука е задолжителна за судиите, јавните обвинители, претседателите на судовите и јавните обвинители на јавните обвинителства.

(4) Корисници на континуираната обука, која е доброволна, се стручните служби во судството и јавното обвинителство, како и субјектите од членот 1 од овој закон.

(5) Академијата ја организира континуираната обука самостојно или во соработка со домашни и странски соработници.

Член 69

(1)Континуираната обука за стручно усовршување се спроведува со цел усовршување и проширување на знаењата и стручноста на судиите и јавните обвинители при вршењето на судиската и јавно обвинителската функција, јакнење на нивната независност и интегритет, како основен предуслов за владеење на правото, за заштита на човековите права и слободи, како и создавање на транспарентно, праведно и ефикасно правосудство, засновано на меѓународните стандарди за фер и правично судење.

(2)Континуираните обуки за стручно усовршување наменети за претседателите на судовите и на јавните обвинители на јавните обвинителства, имаат за цел развивање на способноста за управување со работите од нивна надлежност, утврдена со закон.

(3)Континуираната обука за стручно усовршување на стручните служби во судството и јавното обвинителство, како и субјектите од членот 1 од овој закон кои учествуваат во спроведувањето на законите од областа на правосудството, се спроведува со цел за стекнување и унапредување на знаењата потребни за квалитетна стручна и техничка поддршка и помош на судиите и јавните обвинители во нивната секојдневна работа, како и нивно стручно усовршување заради ефикасно спроведување на законите од областа на правосудството.

Општа програма за континуирана обука

Член 70

(1) Континуираната обука за стручно усовршување на судиите и јавните обвинители, претседателите на судовите и јавните обвинители на јавните обвинителства се спроведува согласно со Програмата за континуирана обука.

(2) Содржината, времетраењето и начинот на спроведувањето на континуираната обука од ставот (1) на овој член се утврдува во Општата програма за континуирана обука.

Специјализирана програма за задолжителна континуирана обука

Член 71

(1) Новоизбраните судии и јавните обвинители се должни веднаш по изборот за судија или јавен обвинител да посетуваат континуирана обука.

(2)Содржината, времетраењето и спроведувањето на континуираната обука од ставот (1) на овој член се утврдува во Специјализирана програма за задолжителна континуирана обука.

Специјализирана програма за доброволна континуирана обука

Член 72

(1) Академијата е должна еднаш годишно најдоцна до 1 декември, да изготви програма за доброволна континуирана обука, за наредната година.

(2) За програмата од ставот (1) на овој член Академијата ги известува судовите, јавните обвинителства и субјектите од членот 1 на овој закон.

(3) Содржината, времетраењето и спроведувањето на доброволната континуираната обука од ставот (1) на овој член се утврдува во Специјализирана програма за доброволна континуирана обука.

(4) Доброволната континуираната обука од ставот (1) на овој член, се организира најмалку еднаш во текот на годината.

Надзор

Член 73

Надзор над спроведувањето на одредбите на овој закон врши Министерството за правда.

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 74

(1) Академијата за судии и јавни обвинители е правен следбеник на Академијата за обука на судии и јавни обвинители со денот на влегување во сила на овој закон.

(2) Вработените, опремата, инвентарот, документацијата, архивата, другите работи и останатите средства за работа од Академијата за обука на судии и јавни обвинители се преземаат од Академијата за судии и јавни обвинители.

(3) Со донесување на актот за систематизација на работните места, вработените во Академијата за судии и јавни обвинители се распоредуваат на соодветни работни места со исто звање.

Член 75

Директорот, членовите на Управниот одбор и Програмскиот совет на Академијата именувани согласно Законот за Академија за обука на судии и јавни обвинители („Службен весник на Република Македонија“ бр.13/06), ќе ги извршуваат нивните надлежности до истекот на мандатот.

Член 76

Обврската за доставување меѓународно признат сертификат за познавање странски јазик од член 44 став (1) алинеја 7 од овој закон како услов за прием на почетната обука ќе отпочне да се применува три години по влегување во сила на овој закон.

Член 77

Подзаконските акти предвидени во овој закон ќе се донесат во рок од 60 дена од денот на влегување во сила на овој закон.

Член 78

Со денот на влегувањето на сила на овој закон, престанува да важи Законот за Академија за обука на судии и јавни обвинители, („Службен весник на Република Македонија“ бр.13/06).

Член 79

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ПРЕДЛОГ ЗАКОНОТ

1. ОБЈАСНУВАЊЕ НА СОДРЖИНАТА НА ОДРЕДБИТЕ НА ПРЕДЛОГ ЗАКОНОТ

Предлог законот за Академија за судии и јавни обвинители е систематизиран во седум глави.

Со првата глава од предлог законот се опфатени Општите одредби на законот кои се однесуваат на предметот на уредување на Законот, целта на основањето, дејноста, статусот, актите и печатот на Академијата.

Со предложениот закон, првенствено Академијата добива нов назив Академија за судии и јавни обвинители, со цел да се нагласи карактерот и значењето на Академијата, не само како образовна институција чија основна цел е обуката, туку и да се истакне стремежот за достигнување на едно повисоко ниво и прераснување на Академијата во установа која ќе спроведува и научно истражувачка, аналитичка дејност од областа на правосудната теорија и практика, за потребите на субјектите наведени во член 1 од предложениот закон, но и за унапредување и прогрес на правосудството на Република Македонија, воопшто.

Основната цел на основањето на Академијата и понатаму останува обезбедувањето на професионално, независно, непристрасно и ефикасно извршување на судиската и јавно обвинителската функција, како и стручно и ефикасно извршување на работите на стручните служби во судството и јавното обвинителство кои претставуваат основна логистичка, техничка и стручна поддршка на судиите и јавните обвинители во пресрет на барањата на граѓаните за брза, ефикасна и достапна за сите, правда. Покрај овие примарни цели, Академијата ќе продолжи со спроведување на самостојни или заеднички обуки со судиите и јавните обвинители и на другите субјекти кои ги спроведуваат законите од областа на правосудството (нотари, извршители, медијатори, државни службеници и др.), со цел да се создаде институција од отворен, интердисциплинарен карактер како и заради креирање и спроведување на квалитетни и разнообразни обуки на теми и области од еден поширок аспект и контекст на правосудството.

Владата на Република Македонија, следејќи ги компаративните искуства на другите држави со подолготрајно искуство во поглед на функционирањето на институции од ваков вид, како и препораките и мислењата содржани во документите на телата на Советот на Европа и Европската Унија, со предложениот закон воведува нов систем на селекција и избор на идните кандидати за судии и јавни обвинители преку прием и спроведување на почетна обука.

Доследна на својата евроатланска интеграција, Владата на Република Македонија активно ја следи политиката и определбата на Европската унија содржана во документите на Европската Комисија која го нагласува особеното значење на обуката како услов за создавање на

независно, стручно и ефикасно судство. Од таа причина, Академијата со предложениот закон ќе продолжи со задолжителното континуираното стручно усовршување и унапредување на знаењата на веќе избраните судии и јавни обвинители при вршењето на нивната функција, како и усовршување и обука за професионално, етичко и стручно извршување на работните задачи на субјектите од членот 1 на овој закон, во согласност со законите и меѓународните стандарди и принципи, а во насока на развивање на концептот на континуирано усовршување на знаењата и вештините на судиите и јавните обвинители.

Со предложениот закон прецизирани се и проширени се начините и методите со кои се остварува дејноста на Академијата преку воспоставување и одржување на соработка со домашните институции, организации и здруженија, посебно со професионалните здруженија на судиите и јавните обвинители, коморите како и со невладиниот сектор, правните и другите факултети, државните органи и институции, а заради развој на концептот на интердисциплинарна и социјална димензија на обуките. Со цел создавање на нов профил на европски судии и јавни обвинители, со предложениот закон посебно е нагласено значењето и ориентацијата кон меѓународната соработка, билатералната и мултилатерална соработка со сродните институции за обука, но и со другите правосудни институции во регионот и земјите членки на Европската унија преку склучување на меморандуми за соработка, размена на слушателите на почетната обука, предавачите, менторите, реализација на заеднички проекти, учество на слушателите на почетната обука на меѓународни натпревари, како и преку активно учество во меѓународните мрежи за обука, (Академијата е членка на Бирото на Лисабонската мрежа при Совет на Европа, има својство на посматрач и активно учествува во сите програми на Европската мрежа за обука во судството при Европската унија (ЕЈТН), активно соработува со другите најважни фактори на обуката на европско ниво, Академијата за европско право во Трир (ЕРА), Европскиот институт за јавна администрација (ЕИПА) од Луксембург, нагласено е значењето на соработката во реализација на проекти со меѓународните организаци и амбасади). Согласно предложениот закон Академијата организира и води библиотека, издава публикации и врши друга издавачка дејност за свои потреби.

Академијата со предложениот закон го задржува досегашниот статус на јавна установа со својство на правно лице, со седиште во Скопје.

Во овој дел е содржано и начелото на правична и соодветна застапеност на граѓаните кои им припаѓаат на сите заедници во Република Македонија кое се применува при конституирањето на органите и телата на Академијата, назначувањето на предавачите и менторите, конституирањето на Комисијата за приемен испит и Комисијата за завршен испит, како и при селекцијата на кандидатите за прием во Академијата, без да се нарушат критериумите предвидени со предложениот закон

Со втората глава од предлог законот се опфатени органите на Академијата и тоа Управниот одбор, директорот, заменикот на директорот и Програмскиот совет. Прецизирани се одредбите во поглед на составот и делокругот на работа на Управниот одбор на Академијата како највисок орган на управување, утврдување на стратегијата, концепцијата за работа и политиките на Академијата. Во поглед на спроведувањето на целокупната дејност, останува понатамошната поврзаност и тесната координација на Академијата, како самостојна и независна институција управувана од Управниот одбор, во кој членуваат највисоките претставници на правосудните органи и министерот за правда на Република Македонија кои преку активното учество во Управниот одбор ги креираат основните внатрешни акти и програми за обука на Академијата и насоките на домашната и меѓународна соработка. Управниот одбор брои 13 члена, мандатот на членовите и нивните заменици на Управниот одбор, освен на членовите по функција, трае 4 години со право на уште еден избор. Заради гаранција на независноста на институцијата се предвидува дека претседателот на Управниот одбор се избира од редот на судиите и јавните обвинители, членови на Управниот одбор, а не може да биде избран од редовите на членовите на Управниот одбор по функција. Претседателот на Управниот одбор има заменик од редот на судиите и јавните обвинители, членови на Управниот одбор, а мандатот на претседателот и заменик претседателот на Управниот одбор трае две години, со можност за уште еден избор.

Директорот е раководен и извршен орган на Академијата. Директорот раководи со работењето на Академијата и воедно ги извршува одлуките на Управниот одбор. Директорот има негов заменик. Со предложениот закон прецизирани се начинот на избор, разрешувањето и престанокот на мандатот на директорот и неговиот заменик, како и основните права и должности на директорот во поглед на дејноста на Академијата, како и односот со другите органи на Академијата, предавачите, менторите и стручната служба на Академијата. Со предложениот закон се уредува и прашањето за платата на директорот и заменикот на директорот, кое прашање поради негово нерегулирање со законот од 2006 година беше уредено со Статутот на Академијата.

Во однос на Програмскиот совет како стручен орган на Академијата, со предложениот закон уреден е составот на Советот, прецизиран е профилот на лицата кои можат да бидат членови и заменици членови на овој стручен орган и нивниот мандат. Со предложениот закон се утврдува и начинот на работа и делокругот на работа на овој орган, кој покрај постојните овластувања за утврдување на предлог програми за сите обука, како стручен орган со функција аналогна на наставно научен совет на факултетите, добива надлежност и да го следи реализирањето на програмите, нивната ефикасност и успешност; да ги обновува и да ги развива програмите за обука согласно годишната анализа на потребите за обука, извршената евалуација, предлозите и сугестиите на учесниците на обуките, предавачите и менторите, како и согласно измените на домашното и странско законодавство и практика; да дава насоки за унапредување на наставните методи и техники самостојно и во соработка

со предавачите и менторите; да дава мислење за листата на предавачи; да дава совети, предлози и сугестии на органите на Академијата за подобрување на квалитетот на наставата.

Во третата и четвртата глава од предлог законот се содржани одредбите за предавачите и менторите кои непосредно ги спроведуваат програмите за почетната и континуираната обука.

Направена е поделба на предавачи на Академијата кои ќе бидат анагажирани во програмите за обука (судии, јавни обвинители-домашни и странски, универзитетски професори и други стручни лица од областа на правосудството-адвокати, нотари и слично, како и предавачи по потреба - стручни лица кои ќе се ангажираат за одделна обука или циклус на обуки, за определени правни и неправни области и теми и тоа медицина, компјутерски технологии, странски јазици, социологија, комуникациски науки, економија, психологија и од други науки, а заради обезбедување на разновидна и комплементарна содржина на обуките.

Со предложениот закон се воведуваат и општите одредби за менторите кои ја спроведуваат втората фаза - практичната настава од почетната обука и кои може да бидат само активни судии и јавни обвинители.

Заради ангажирање на најспособните и најквалитетни кадри за работа и оспособување на младите генерации, за ментори може да бидат избрани лица кои се континуирано позитивно оценети од страна на органот кој ја следи и оценува нивната работа.

Во петата глава од предлог законот се содржани одредбите кои се однесуваат на Службата за стручно административно технички и помошни работи во Академијата.

Во шестата глава од предлог законот се содржани одредбите кои се однесуваат на финансирањето и средствата за работа на Академијата и тоа изворите на финансирање и просториите и опремата. Со предложениот закон се уредува дека средствата за работа на Академијата се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија преку буџетот на "Судска власт" како и од буџетот на Јавното обвинителство на Република Македонија. Како други извори на финансирање се определени: донации и подароци, самостојни приходи и приходи преку издавање на публикации, реализација на обуки за други целни групи кои се надвор од областа на правосудството и во правосудството, реализација на проекти, грантови, кои не се во спротивност со дејноста на Академијата, а со согласност на Управниот одбор.

Значајна новина во поглед на зацврстување на финансиска самостојност, одржливост и развој на капацитетите на Академијата, е воведување на законската гаранција, буџетските средства да се обезбедуваат во висина која е потребна да се покрие организирањето и спроведувањето на приемниот и завршниот испит, почетната обука и задолжителната континуирана обука, уредени со предложениот закон (компаративно Бугарија). Вака пропишаната одредба значи реализирање

на препораките содржани во Извештаите на Европската комисија за прогресот на Република Македонија за 2007 и 2008 година каде се наведува дека Академијата треба да обезбеди финансиска стабилност и во остварување на законската редовна дејност, да не зависи во голема мерка од странските донации.

Во седмата глава од предлог законот се содржани одредбите кои се однесуваат на регулирањето на основната дејноста на Академијата обуката на судиите и јавните обвинители, која согласно предложениот закон претставува организирано стекнување и усовршување на практичните и теоретските знаења и вештини потребни за независно, самостојно, стручно и ефикасно вршење на нивната функција. Со предложениот закон се уредува дека Академијата ја организира обуката како почетна и како континуирана.

Во делот на почетната обука, содржани се одредби кои ја дефинираат целта на почетната обука, со тоа што се наведува дека истата се организира заради стекнување практични и теоретски знаења и вештини, со цел за создавање на високообучени, стручни и ефикасни кандидати за судии и јавни обвинители во основните судови и основните јавни обвинителства, како предуслов за почитувањето на принципот на владеењето на правото и заштитата на човековите права и слободи и создавање на квалитетна правда во интерес на граѓаните на Република Македонија.

Со предложениот закон се дефинира и поимот на слушател на почетна обука, односно дека тоа се лицата кои по положениот приемен испит се примени во почетната обука. Со цел да се обезбеди планско распоредување и проекција на потребниот број на кандидати за идни судии и јавни обвинители, со предложениот закон уредено е дека определувањето на вкупниот број на слушатели на почетната обука се врши врз основа на одлуките на Судскиот Совет на Република Македонија и Советот на јавните обвинители на Република Македонија, земајќи ги во предвид вкупниот број на слободни места за судии и јавни обвинители во основните судови и основните јавни обвинителства, како и проекцијата за потребите од местата кои ќе се пополнуваат по завршување на почетната обука и кои одлуки, заради навремено организирање на приемиот испит, Советите ги доставуваат до Академијата, најдоцна до 31 март во тековната година (компаративно Португалија, Романија, Србија).

Во делот на условите за прием во почетна обука, предвидени се следниве услови за прием во почетна обука: дипломиран правник со завршено четири годишно високо образование на правни студии со просек од најмалку 8,5, или дипломиран правник со стекнати 300 кредити според европскиот кредит-трансфер систем (ЕКТС), со просек од најмалку 8,5 во секој од двата циклуса од универзитетските студии, положен правосуден испит; работно искуство од најмалку две години на правни работи по положен правосуден испит; државјанство на Република Македонија; активно познавање на македонскиот јазик; компаративно на други школи од овој тип (Франција, Романија, Албанија, Португалија, Шпанија), каде се бара потврда за психичка и здравствена способност и против лицето кое

се пријавило да не се води постапка, со оглед дека се примаат за почетна обука идни делители на правдата, предвиден е услов, на лицето кое се пријавило да не му е изречена мерка на безбедност забрана на вршење професија, дејност или должност, како и лицето кое се пријавило за почетна обука да е работоспособно и да има општа здравствена способност. Покрај општите услови за прием, а заради создавање на нов тип на судии и јавни обвинители кои ќе бидат способни да ги читаат и применуваат пресудите на Европскиот суд за човекови права, кои ќе умеат да ги користат базите на податоци на меѓународните судови, да воспоставуваат директна електронска комуникација и соработка со своите колеги, а заради користење на компаративните искуства, се предвидува условот лицата да имаат активно знаење на еден од официјалните јазици на Европската унија, од кои задолжително англискиот јазик, што се докажува со меѓународно признат сертификат, како и да бидат оспособени за практична работа со компјутери (компаративно Романија, Албанија). Во преодните и завршни одредби е дефинирано дека обврската за доставување меѓународно признат сертификат за познавање странски јазик започнува по истекот на три години од влегување во сила на овој закон. Во однос на условот за задолжително познавање на англискиот јазик, во законот се пропишани меѓународните сертификати кои кандидатот мора да ги поседува. Имено, нивото на познавање на јазикот е унифицирано кај сите од нив и се бара активно и напредно познавање на англискиот јазик.

Со предложениот закон е уреден приемот на слушателите во почетна обука кој се врши врз основа на јавен оглас, а воедно наведени се начелата на приемот во почетната обука кој е достапен за секој кој ги исполнува условите за прием утврдени со предложениот закон, Статутот и општите акти на Академијата и кој успешно ќе го положи приемниот испит во една испитна сесија.

Согласно предложениот закон постапката за организација и полагање на приемниот испит се заснова на начелото на јавност на правилата, методите и начинот на спроведувањето, оценувањето и објавувањето на резултатите, како и работењето на Комисијата за прием во почетна обука, засновани на објективни и јавно објавени критериуми, кои обезбедуваат независност, објективност, како и слободен пристап до програмата за приемен испит.

Во вториот дел од седмата глава од предлог законот се содржани одредбите кои се однесуваат на регулирањето на приемниот испит, чија цел е утврдување на степенот на стручно знаење на пријавените лица, потребно за посетување на програмата за почетна обука.

Согласно предложениот закон, приемниот испит за почетната обука се организира еднаш годишно, најдоцна до 30 септември и се состои од полагање на квалификациски тест, психолошки тест и испит.

Следејќи ги препораките на Европската комисија за зајакнување на објективноста и компетитивноста на приемот во Академијата, квалификацискиот тест е селективен, писмен и анонимен и истиот се состои од проверка на теоретските знаења на домашното материјалното и

процесното право, меѓународното право, правото на Европската унија, најзначајните пресуди на Европскиот суд за човекови права.

Позитивните компаративни искуства на другите школи од ваков тип во Европа (Франција, Романија, Албанија, Португалија), со цел прием и селекција на најспособните и најквалитетни кандидати кои ќе умеат професионално и стручно да ја вршат судско обвинителската функција во еден поширок социјален контекст, со лични и социјални способности за следење на обуката и професионална подготовка за справување со предизвиците на судско обвинителската професија, за прв пат во правосудството на Република Македонија се воведува полагањето на психолошкиот тест. Психолошкото тестирање треба да обезбеди правилен избор на личности кои ќе имаат не само стручно знаење и искуство, туку и личности со лични и високо етички и морални квалитети, способни за одлучување, со високи комуникациски способности кои ќе умеат да ги имплементираат и користат знаењата стекнати во текот на обуката. Психолошкото тестирање и селекција ќе овозможи формирање на професионален профил на психолошките, социјалните и адаптационите особини на секој од пријавените кандидати.

Испитот е практичен тест кој се состои од писмен дел, кој е анонимен, и устен дел со кој се проверува стекнатото теоретско знаење, како и способноста за примена на законите во практика, за логично и аналитичко мислење, усна и писмена комуникација, разбирање на значењето на функцијата судија или јавен обвинител, изготвување на судски одлуки, обвинителски акти, како и односот кон професионалниот етички кодекс.

Заради обезбедување на гаранции за објективноста и независноста на приемниот испит во целина, а особено при полагањето на психолошкиот тест, каде особено треба да се води сметка за заштита на човековите права и на угледот и достоинството на личноста, со предложениот закон се воведуваат одредби во поглед на мандатот, изборот, составот и профилот на членовите на Комисијата за прием. За спроведувањето на психолошкиот тест Академијата ангажира стручни лица или соодветна институција.

Во овој дел од предложениот закон се регулирани одредбите за начинот и постапката за полагање на приемниот испит пред Комисијата, за оценувањето, ранг листата и обезбедување на двостепеност на постапката.

Во поглед на статусот на слушателите со предложениот закон е предвидено дека со стекнувањето на статусот на слушател на почетната обука во Академијата, слушателот заснова работен однос на определено време со Академијата за времетраењето на обуката, се до нејзиното успешно завршување и изборот за судија или јавен обвинител. Во однос на постојниот закон, значајна новина е дека слушателот, односно кандидатот добива плата во износ од 50% од платата на виш судски советник во основен суд и другите надоместоци од плата согласно со закон.

Предложените одредбите за содржина и времетраење на почетната обука воведуваат новина која ги следи компаративните искуства на

државите со институции од ваков вид (Шпанија-1 година теоретска, 1 година практична обука, Франција - 31 недела во Академија, 6 месеци во адвокатура, менторство 41 недела по апелационите судови, а по првиот избор специјализација од 6 месеци согласно определбата за судија или обвинител, Португалија - 11 месеци теоретско – практична настава во Школата, потоа се бираат за судија и обвинител во зависност од успехот од положениот тест и одат на специјализирана обука како асистенти судии и јавни обвинители под надзор на ментор како помошници на судиите и јавните обвинители, Романија – времетраењето на обуката е 2 години, Албанија времетраењето на обуката е 3 години).

Ваквите новини се резултат и на досегашната пракса во имплементација на законот за Академија од 2006 година и реализираните две почетни обуки на генерациите 2007/08 и 2008/09, и теоретскиот дел од третата почетна обука на генерацијата на слушатели 2009/10, поради што се наметна потребата од проширување на двата сегменти од обуката. Од тие причини, наставата во Академијата е проширена на 9 месеци со тоа што за да се избегне класично факултетско одвивање на наставата, теоретската настава во Академијата ќе биде комбинирана со соодветни практични модули во судовите и јавните обвинителства. Првата фаза од обуката-теоретската настава ќе биде општа и заедничка за сите слушатели, а втората фаза - практична настава во судовите и јавните обвинителства ќе трае 15 месеци, така да вкупното времетраење на обуката ќе изнесува 24 месеци.

Со цел да се нагласи мултидисциплинарниот и практичен аспект на обуката на Академијата, се наведува дека целта на теоретската настава во Академијата е кај слушателите да развие пошироко општо знаење од материјалното и процесното домашно и меѓународно право и правото на Европската унија од практичен аспект, развивање на техничките специфичности за судиско обвинителската професија, способноста за логично размислување, запознавање со социјалните, културните и економски аспекти на правото, како и отвореноста спрема социјалната средина, со практикување на соодветни модули во судот и јавното обвинителство и другите институции. Целта, пак на практичната настава е продлабочување на знаењата и вештините кои слушателите ги добиле во првата фаза, развивање на практичните судиско обвинителски вештини согласно стандардите за квалитет и ефикасност, јакнење на чувството на одговорност, на способностите за водење на процес, донесување на одлуки и нивно образложение, како и способноста за етичко извршување на функцијата судија или јавен обвинител.

Следејќи ги компаративните искуства на другите институции за обука од овој вид (Романија, Португалија, Франција), а со цел за воведување на висок степен на специјализација на обуката и подготовка за професионалната кариера судија или јавен обвинител, поголема мотивираност за учење и котирање на повисоко место на ранг листата, со предложениот закон за слушателите кои се повисоко рангирани на ранг - листата е регулирано правото да се определат за вршењето на функцијата судија или јавен обвинител до пополнување на местата за судија или јавен обвинител согласно одлуките на Судскиот совет на

Република Македонија и Советот на јавни обвинители на Република Македонија, а останатите слушатели од ранг – листата се распоредуваат на преостанатите места за судија, односно јавен обвинител.

Со цел да се зајакне објективноста и мерливоста на критериумите за следење на прогресот на слушателите во текот на обуката и со цел да се создаде натпревар меѓу слушателите каде основен критериум за напредување од една во друга фаза ќе бидат резултатите постигнати на крајот на секоја фаза, со предложениот закон регулирани се одредби за оценување на почетната обука. Така, се наведува дека успехот постигнат во првата фаза - теоретска настава во Академијата се оценува најмногу до 30 бода, а втората фаза – практична настава се оценува најмногу до 20 бода. Во случај на губење на статусот на слушател на почетната обука, поради непостигнување на минимумот на бодови утврдени во предложениот закон, слушателот е должен да ги надомести трошоците и другите надоместоци за неговото обучување.

Предложените одредби во поглед на завршниот испит се однесуваат на целта на истиот, односно со завршниот испит се проверува практичното знаење и способноста стекнати во почетната обука, за извршување на функцијата судија во основните судови и јавен обвинител во основните јавни обвинителства. Успехот постигнат на завршниот испит се оценува најмногу со 50 бода. Предвидена е и можност за слушателите кои нема да го положат завршниот испит, да имаат право на повторно полагање на завршниот испит во рок од шест месеци од денот на полагањето на завршниот испит, а доколку слушателот на почетната обука при повторното полагање на завршниот испит добие помалку од 35 бода, се смета дека не ја завршил почетната обука и го губи статусот на слушател на почетната обука.

Со предложениот закон се регулирани и одредбите во однос на мандатот, изборот, составот и профилот на членовите на Комисијата за завршен испит, постапката за полагање на завршен испит пред Комисијата за завршен испит, како и начинот на формирање на завршната оценка која претставува збир на добиените оценки од двете фази на почетната обука и завршниот испит, по што се утврдува конечна ранг листа, врз основа на која на кандидатите за судии или јавни обвинители им се издава уверение за завршена почетна обука, кое содржи оценка за секоја фаза од обуката и завршната оценка

Со предложениот закон се регулирани и правата и обврските на кандидатите за судии и јавни обвинители, согласно кои по завршувањето на почетната обука, слушателот на почетната обука стекнува статус на кандидат за судија или јавен обвинител. Исто така, дефинирано е дека по завршувањето на почетната обука и стекнувањето на статусот кандидат за судија или јавен обвинител, до изборот за судија или јавен обвинител, Академијата го упатува кандидатот за судија односно јавен обвинител во судот односно јавното обвинителство каде што ја изведувал втората фаза од почетната обука заради практикување на судиската или обвинителската функција под менторство на судија или јавен обвинител, согласно програма што ја донесува Академијата. Ова решение е прифатено во Франција каде што судијата или јавниот обвинител пред да

биде избран одреден период има практична работа во судот, односно јавното обвинителство каде што ќе биде избран. Со цел да се осигура пополнување на празните места според потребите на правосудството, а да се мотивираат и слушателите за постигнување на подобар успех е предвидено дека изборот на судии и јавни обвинители во основните судови и во основните јавни обвинителства од редот на кандидатите што ја завршиле почетната обука, врз основа на објавените огласи за избор од страна на Судскиот совет на Република Македонија и Советот на јавните обвинители на Република Македонија, се врши редоследно според постигнатиот успех утврден во конечната ранг-листа со тоа што првите тројца кандидати од конечната ранг-листата имаат право да конкурираат за избор на судија или јавен обвинител во апелационото подрачје каде што ја изведувале втората фаза од почетната обука, или во било кое друго апелационо подрачје. Останатите кандидати за судии или јавни обвинители од конечната ранг-листа се должни да конкурираат на секој објавен оглас за избор на судија во основен суд или јавен обвинител во основно јавно обвинителство. Ако за определеното место за избор на судија или јавен обвинител, се јават кандидати со ист број бодови, предност при изборот има кандидатот за судија или јавен обвинител од апелационото подрачје каде што ја изведувал втората фаза од почетната обука. Доколку кандидатот за судија или јавен обвинител два пати последователно не се јави на објавените огласи за избор на судии или јавни обвинители го губи статусот на кандидат за судија или јавен обвинител, кое има за последица надоместување на трошоците и другите надоместоци за неговото обучување, по утврдена пресметка од страна на Академијата за судии и јавни обвинители. Следејќи ги компаративните примери (Романија, Португалија, Франција) со оглед дека државата го финансира учењето и подготовката на кандидатите за професијата на судија и обвинител, избраните кандидати имаат обврска најмалку 5 години по изборот да работат во суд или јавно обвинителство, а во спротивно ќе бидат задолжени да ги вратат трошоците и другите надоместоци за нивното обучување.

Во третиот дел од седмата глава од предлог законот се содржани одредбите кои се однесуваат на регулирањето на континуираната обука на судии и јавни обвинители, стручните служби во судовите и јавните обвинителства, како и обука на субјектите кои учествуваат во спроведување на законите од областа на правосудството. Континуираната обука е предвидена како задолжителна и доброволна.

Континуираната обука е задолжителна за судиите, јавните обвинители, претседателите на судовите и јавните обвинители на јавните обвинителства. Неопходноста од континуирана задолжителна обука произлегува од природата на судската и јавнообвинителската функција која бара од судијата и јавниот обвинител постојано стручно да ги усовршува практичните и теоретските знаења и вештини. Од друга страна, иако улогата на обуката е првенствено да обезбеди квалитетната и ефикасна работа на судијата и јавниот обвинител, ништо помала не е нејзината улога од аспект на обезбедување на судската независност. А за обезбедување на таа независност не е доволно судиите и јавните

обвинители само при изборот да поседуваат определени квалификации, туку таквите квалификации треба постојано да ги негуваат и надоградуваат преку континуирана и сеопфатна обука.

Оттука може да се каже дека улогата на континуираната обука е двојна, со неа се овозможува јакнење на независноста на судството, од една страна и зголемување на професионалноста на судиите и јавните обвинители од друга страна.

Доброволната континуирана обука на стручните служби во судовите и јавните обвинителства, како и обука на субјектите кои учествуваат во спроведување на законите од областа на правосудството е наменета за стручно усовршување на стручните служби во судството и јавното обвинителство, како и субјектите кои учествуваат во спроведувањето на законите од областа на правосудството. Со спроведување на ваква обука се овозможува стекнување и унапредување на знаењата потребни за квалитетна стручна и техничка поддршка и помош на судиите и јавните обвинители во нивната секојдневна работа, како и стручно усовршување заради ефикасно спроведување на законите од областа на правосудството.

Со предложениот закон предвидено е континуираната обука да се спроведува како општа и специјализирана. Општата обука е наменета за стручно усовршување на судиите и јавните обвинители, претседателите на судовите и јавните обвинители на јавните обвинителства.

Специјализираната обука е предвидена како задолжителна за новоизбраните судии и јавни обвинители и доброволна наменета за стручните служби во судството и јавното обвинителство, како и субјектите кои учествуваат во спроведувањето на законите од областа на правосудството.

Специјализираната задолжителна обука за новоизбраните судии и јавни обвинители има за цел да им обезбеди дополнителни, продлабочени знаења од правните области од домашното и меѓународното материјалното и процесно право од практичен аспект, но истовремено и стекнување на вештини и способности за ефикасно, независно и непристрасно одлучување, подобрување на основните технички способности и вештини потребни за секојдневно извршување на професијата, вештини за брзо квалитетно и законито изработување на процесните акти и отвореност спрема компаративните искуства.

Сите обуки се спроведуваат според однапред подготвени програми. На овој начин се овозможува постојано да се определува содржината на континуираната обука и таа да се дизајнира според потребите на целните групи, со што се овозможува програмите постојано да ги содржат новините во законодавството и судската практика, како на домашното така и на меѓународно ниво. Исто така, на овој начин се овозможува корисниците на програмите за континуирана обука постојано да се обучуваат по прашања поврзани со измените во законите и судската практика, новите трендови во определени области на правото, социјални прашања, етиката, како и определени тематски прашања од интерес за вршење на нивната функција.

Надзор над спроведувањето на одредбите на предложениот закон ќе врши Министерството за правда.

Во рамките на Преодните и завршните одредби на предложениот закон, регулирана е материјата за Академијата за судии и јавни обвинители како правен следбеник на Академијата за обука на судии и јавни обвинители, преземањето на вработените, опремата, инвентарот, документацијата, архивата, другите работи и останатите средства за работа, рокот за донесувањето на подзаконските акти предвидени со предложениот закон, извршувањето на надлежностите до истекот на мандатот на постојните органи на Академијата именувани согласно Законот за Академија за обука на судии и јавни обвинители („Службен весник на Република Македонија“ бр.13/06), одложената примена на обврската за доставување меѓународно признат сертификат за познавање странски јазик, престанувањето на важењето на Законот за Академија за обука на судии и јавни обвинители („Службен весник на Република Македонија“ бр.13/06) со влегувањето во сила на предложениот закон, и влегувањето во сила на предложениот закон.